

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ**

Кафедра правознавства

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»
з підготовки здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітньо-професійна програма	«Право»

Полтава 2025 рік

Розробник/укладач програми:

Оксана СОЛДАТЕНКО – д.ю.н., професор, професор кафедри правознавства
Полтавського університету економіки і торгівлі

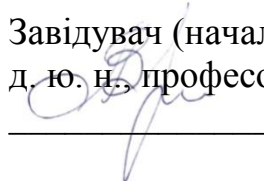
Рецензенти програми:

Антон МОНАЄНКО – д.ю.н., професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник відділу публічно-правових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових досліджень Національної академії наук України;

Людмила КОЖУРА – д.ю.н., професор, директорка юридичного інституту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

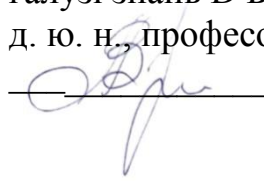
Програма навчальної дисципліни «Адміністративне процесуальне право» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства, протокол засідання кафедри правознавства від 27 травня 2025 р., № 10.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
з підготовки здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності D8 Право
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

Анотація навчальної дисципліни

Адміністративне процесуальне право є однією з навчальних дисциплін підготовки бакалавра з права, вивчення якої необхідне для підготовки фахівців-юристів до практичної роботи, пов'язаної із судовим захистом прав громадян та юридичних осіб у процесі вирішення публічно-правових спорів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система суспільних правовідносин, що виникають між органом владних повноважень, їх посадовими особами, судом, з одного боку, та фізичними чи юридичними особами – з іншого, щодо визнання, реалізації й захисту прав і законних інтересів особи та держави у сфері публічних відносин, розгляду й вирішення публічно-правових спорів у порядку, встановленому законодавством України.

Мета навчальної дисципліни полягає у поглибленні знань і набутті практичних навичок щодо правових основ, сутності та особливостей суспільних відносин у сфері розгляду та вирішення суб'єктами владних повноважень публічно-правових спорів і діяльності адміністративних судів щодо їх розгляду.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Поняття, особливості та структура адміністративного процесуального права. Публічно-правові спори. Поняття та принципи адміністративного судочинства. Адміністративна юрисдикція. Учасники адміністративно-процесуальних відносин. Докази та доказування в адміністративному судочинстві. Процесуальні строки та судові витрати адміністративному судочинстві. Заходи процесуального примусу та забезпечення позову в адміністративному судочинстві. Позовне провадження. Форми адміністративного судочинства. Розгляд справи по суті. Апеляційне провадження. Касаційне провадження. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання судових рішень в адміністративних справах та відновлення втраченого судового провадження. Провадження у справах про адміністративні правопорушення. Неюрисдикційні провадження.

Zusammenfassung der akademischen Disziplin

Das Verwaltungsverfahrenrecht ist eine der akademischen Disziplinen des Bachelorstudiums der Rechtswissenschaften, deren Studium für die Vorbereitung von Juristen auf die praktische Arbeit im Zusammenhang mit dem gerichtlichen Schutz der Rechte von Bürgern und juristischen Personen im Prozess der Auflösung öffentlicher Angelegenheiten erforderlich ist Rechtsstreitigkeiten.

Untersuchungsgegenstand der Wissenschaftsdisziplin ist das System der gesellschaftlichen Rechtsverhältnisse, die sich zwischen der Gewalt, ihren Amtsträgern, dem Gericht einerseits und natürlichen oder juristischen Personen andererseits in Bezug auf die Anerkennung, Umsetzung und Schutz der Rechte und legitimen Interessen des Einzelnen und des Staates im Bereich der Öffentlichkeitsarbeit, Prüfung und Lösung öffentlicher Rechtsstreitigkeiten in der durch die Gesetzgebung der Ukraine festgelegten Weise.

Zweck des Studiengangs ist die Vertiefung der Kenntnisse und der Erwerb praktischer Fertigkeiten über die rechtlichen Grundlagen, das Wesen und die Merkmale gesellschaftlicher Verhältnisse im Bereich der Instanzenführung und -

lösung öffentlich-rechtlicher Streitigkeiten und der Tätigkeit der Verwaltungsgerichte zu deren Berücksichtigung.

Die Inhalte der wissenschaftlichen Disziplin zeigen sich in folgenden Themen: Konzepte, Merkmale und Struktur des Verwaltungsprozessrechts. Öffentliche Rechtsstreitigkeiten. Begriffe und Grundsätze des Verwaltungsverfahrens. Verwaltungsgerichtsbarkeit. Teilnehmer der Verwaltungs- und Verfahrensbeziehungen. Beweisführung und Beweisführung im Verwaltungsverfahren. Verfahrensfristen und Gerichtskosten des Verwaltungsverfahrens. Maßnahmen des Verfahrenszwangs und der Anspruchssicherung im Verwaltungsverfahren. Klageverfahren. Formen des Verwaltungsverfahrens. Prüfung des Falls in der Sache. Berufungsverfahren. Kassationsverfahren. Verfahren unter neu entdeckten oder außergewöhnlichen Umständen. Vollstreckung von Gerichtsentscheidungen in Verwaltungssachen und Wiederherstellung verlorener Gerichtsverfahren. Verfahren bei Ordnungswidrigkeiten. Außergerichtliches Verfahren.

Annotation of the academic discipline

Administrative procedural law is one of the academic disciplines of the bachelor's degree in law, the study of which is necessary for the preparation of legal professionals for practical work related to the judicial protection of the rights of citizens and legal entities in the process of resolving public legal disputes.

The subject of study of the academic discipline is the system of social legal relations that arise between the body of power, their officials, the court, on the one hand, and natural or legal persons - on the other, in relation to the recognition, implementation and protection of the rights and legitimate interests of the individual and the state in the sphere public relations, consideration and resolution of public legal disputes in the manner established by the legislation of Ukraine.

The purpose of the academic discipline is to deepen knowledge and acquire practical skills regarding the legal foundations, essence and features of social relations in the field of consideration and resolution by subjects of authority of public legal disputes and the activities of administrative courts regarding their consideration.

The content of the academic discipline is revealed in the following topics: Concepts, features and structure of administrative procedural law. Public legal disputes. Concepts and principles of administrative proceedings. Administrative jurisdiction. Participants of administrative and procedural relations. Evidence and proof in administrative proceedings. Procedural terms and court costs of administrative proceedings. Measures of procedural coercion and enforcement of a claim in administrative proceedings. Claim proceedings. Forms of administrative proceedings. Consideration of the case on the merits. Appeal proceedings. Cassation proceedings. Proceedings under newly discovered or exceptional circumstances. Execution of court decisions in administrative cases and restoration of lost court proceedings. Proceedings in cases of administrative offenses. Non-jurisdictional proceedings.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Адміністративне процесуальне право» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» з підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Бізнес, адміністрування та право, що розроблена на основі Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, затвердженого та введеного в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 644 (далі – Стандарт), після ґрунтовного ознайомлення з напрацюваннями вітчизняних правничих шкіл з реалізації ОП «Право» (НаУКМА,

https://www.ukma.edu.ua/ects/images/ects/docs/op/OP_BP_Pravo_2024.pdf), ОПП «Право» (ЛНУ ім. І. Франка, https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/Osvitno_profesiyna_prohrama_Bakalavr_PRAVO.pdf; НЮУ ім. Ярослава Мудрого, <https://nlu.edu.ua/pershij-bakalavrskiy-riven-opp-081-pravo/>; ХНУ, <http://law.karazin.ua/pershiybakalavrskiy-riven-vischoi-osviti-081>), ОПП «Право (Law)» (КПІ ім. Ігоря Сікорського, https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/opfiles/081_oppb_pravo_2024.pdf), а також ОПП «Цивільна та господарська юстиція» (НУ «НЮА», <https://onua.edu.ua/ua/studentu-ua/osvitni-programy/perelik-osvitnikh-prohram?view=article&id=6238:pravo-op-081-bakalavr&catid=603>) щодо забезпечення формування загальних, спеціальних (фахових, предметних) компетентностей та досягнення відповідних результатів під час опанування адміністративного процесу, адміністративного процесуального права, адміністративного судочинства¹, спрямованих на усвідомлення здобувачами вищої освіти основ діяльності публічної адміністрації, спрямованої на реалізацію норм відповідних матеріальних галузей права в ході розгляду і вирішення індивідуально-конкретних справ.

Адміністративне судочинство активно викладається в США. Юридичним факультетом Каліфорнійського університету в Лос-Анджелесі (UCLA Law (University of California, Los Angeles)) розроблено Курс симуляції адміністративних слухань (Administrative Hearings Simulation (LAW 784)) для вивчення адміністративного судочинства. Цей курс дозволяє студентам відчувати судовий процес з точки зору нейтрального судді, який приймає рішення, одночасно сприяючи розвитку практичних навичок, корисних у багатьох різних правових умовах².

Предметом навчальної дисципліни «Адміністративне процесуальне право» є система суспільних правовідносин, що виникають між органом владних повноважень, їх посадовими особами, судом, з одного боку, та фізичними чи юридичними особами – з іншого, щодо визнання, реалізації й

¹ Програма навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 33 с. URL: <https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/ok-5-administrativne-sudochynstvo-6.pdf>

² LAW 784 Administrative Hearings Simulation Course. URL: https://law.ucla.edu/academics/curriculum/administrative-hearings-simulation-course?utm_source

захисту прав і законних інтересів особи та держави у сфері публічних відносин, розгляду й вирішення публічно-правових спорів у порядку, встановленому законодавством України. Як навчальна дисципліна, адміністративне процесуальне право – це комплекс теоретичних та практичних знань, що подаються для вивчення теорії та практики регулювання суспільних відносин у сфері вирішення публічно-правових спорів.

Мета навчальної дисципліни: поглиблене вивчення правовідносин у сфері вирішення публічно-правових спорів, опанування правового механізму регулювання відповідних правовідносин, отримання необхідних навичок щодо правових основ, сутності та особливостей суспільних відносин у сфері розгляду та вирішення суб'єктами владних повноважень публічно-правових спорів і діяльності адміністративних судів щодо їх розгляду.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми: **загальні:**

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11);
- здатність ухвалювати рішення та діяти дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК 16);

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК 8);
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК11);
- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (СК14).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (РН2);
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН18);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20);
- готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях (РН 21);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22).

Навчальна дисципліна є **обов'язковою**.

Форма підсумкового контролю знань: ПМК.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Теоретичні засади адміністративного процесуального права. Позовне провадження

Тема 1. Поняття, особливості та структура адміністративного процесуального права. Публічно-правові спори.

Загальне поняття юридичних процесів, їх види і характеристика. Поняття адміністративного процесу. Мета та завдання адміністративного процесу. Характерні риси адміністративного процесу. Адміністративне процесуальне право як галузь права. Адміністративне процесуальне право як галузь законодавства. Адміністративне процесуальне право як галузь юридичної науки. Адміністративне процесуальне право як навчальна дисципліна. Предмет адміністративного процесуального права, публічний та приватний його аспекти. Метод адміністративного процесуального права. Принципи адміністративного процесуального права. Система адміністративного процесуального права. Поняття та види джерел адміністративного процесу. Взаємодія адміністративного процесуального права з іншими галузями права. Адміністративні провадження, їх класифікація. Стадії адміністративного провадження. Адміністративно-процесуальні норми. Адміністративно-процесуальні відносини. Суб'єкти адміністративного процесуального права. Поняття та ознаки публічно-правових спорів.

Тема 2. Поняття та принципи адміністративного судочинства. Адміністративна юрисдикція.

Поняття адміністративного судочинства. Завдання адміністративного судочинства. Критерії, за якими суд оцінює рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта публічного адміністрування. Джерела права (матеріального та процесуального), які застосовує адміністративний суд. Поняття та сутність принципів адміністративного судочинства. Верховенство права; законність; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; змагальність сторін та свобода в наданні ними своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; презумпція правомірності дій і вимог суб'єкта звернення та заінтересованої особи; забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом; обов'язковість рішень суду.

Суд як суб'єкт адміністративного судочинства. Система судів України, до повноважень яких належить вирішення публічно-правових спорів. Адміністративна юрисдикція. Предметна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція. Виключна юрисдикція. Наслідки їх недотримання (порушення).

Тема 3. Учасники адміністративно-процесуальних відносин.

Поняття, види, процесуальні права і обов'язки учасників адміністративного процесу.

Сторони в адміністративному судочинстві. Треті особи в адміністративному судочинстві. Представництво в адміністративному процесі. Участь у справі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Інші учасники адміністративного судочинства.

Зловживання процесуальними правами. Процесуальне правонаступництво. Обов'язки осіб, присутніх в залі судового засідання. Слова звернення до суду в залі судового засідання.

Склад суду. Відводи.

Тема 4. Докази та доказування в адміністративному судочинстві

Поняття адміністративного процесуального доказування. Поняття доказів, предмет доказування, обов'язок доказування, підстави звільнення від доказування. Подання, витребування та забезпечення доказів. Дослідження та оцінка доказів. Допустимість, достовірність, достатність доказів. Джерела доказів. Огляд речових доказів, що швидко псуються, судові доручення щодо збирання доказів, виконання судових доручень щодо збирання доказів, звернення адміністративного суду із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави. Види судових доручень іноземних судів. Дослідження доказів. Установлення фактів протиправних рішень, дій чи бездіяльності органу владних повноважень, наявності чи відсутності адміністративно-правового спору чи спору про право, наявності інтересів третіх осіб, наявності адміністративного правопорушення та його складу, обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, наявність майнової шкоди тощо. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Електронні докази. Висновок експерта. Висновок експерта в галузі права. Загальновідомі обставини та визнані факти, їх значення. Класифікація доказів. Прямі та непрямі докази.

Тема 5. Процесуальні строки та судові витрати в адміністративному судочинстві

Поняття процесуальних строків та їх значення в адміністративному процесі. Визначення процесуальних строків, порядок їх обчислення.

Строки звернення за захистом порушених прав, свобод та інтересів. Розмежування процесуальних строків від строку звернення до суду за захистом порушених прав та інтересів. Строк звернення до адміністративного суду. Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду.

Види процесуальних строків. Строки, встановлені законом. Строки, встановлені судом. Строки повідомлення про час і місце розгляду справи. Строки розгляду адміністративної справи. Строки оскарження рішень у справі та перегляду справи. Строки виконання постанов у справі.

Поняття, значення та види судових витрат в адміністративному процесі. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом справ. Розподіл судових витрат.

Тема 6. Заходи процесуального примусу

Поняття заходів адміністративного примусу. Нормативно-правове закріплення підстав застосування заходів примусу.

Види заходів процесуального примусу у справах адміністративної юрисдикції: попередження, видалення із зали судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, привід. Особи, уповноважені застосовувати заходи процесуального примусу.

Тема 7. Позовне провадження. Форми адміністративного судочинства.

Право на звернення з адміністративним позовом. Форми та зміст позовної заяви. Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень.

Забезпечення адміністративного позову. Відзив. Відповідь на відзив. Заперечення. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву. Зустрічний позов в адміністративному судочинстві. Загальна характеристика судових стадій провадження в адміністративному суді першої інстанції: звернення до суду та відкриття провадження у справі; підготовче провадження; врегулювання спору за участю судді, відмова відповідача від позову, примирення, розгляд справи по суті; судові дебати; ухвалення та проголошення судового рішення.

Форми адміністративного судочинства. Поняття адміністративної справи незначної складності (малозначна справа.).

Структура спрощеного провадження в адміністративному судочинстві та процесуальний порядок його проходження. Особливості окремих видів спрощених проваджень в адміністративному судочинстві. Клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності.

Загальне позовне провадження, його відмінності від спрощеного. Судові рішення в адміністративних справах: види, вимоги, набрання законної сили.

Особливості розгляду типових та зразкових справ.

Тема 8. Розгляд справи по суті

Завдання розгляду справи по суті. Строки розгляду адміністративної справи. Розгляд справи в судовому засіданні. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Головуючий у судовому засіданні. Обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання.

Відкриття розгляду справи по суті. Роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків, присяга перекладача. Видалення свідків із зали судового засідання. Встановлення осіб, які прибули у судове засідання, оголошення складу суду і роз'яснення права відводу. Роз'яснення учасникам справи їхніх прав та обов'язків. Розгляд заяв та клопотань. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи. Наслідки неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста. Роз'яснення прав і обов'язків експерта, присяга експерта.

З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Вступне слово учасників справи. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів. Дослідження доказів. Порядок допиту свідків. Використання свідком письмових записів.

Дослідження письмових доказів. Дослідження речових та електронних доказів. Дослідження висновку експерта. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні.

Судові дебати та ухвалення рішення. Вихід суду для ухвалення рішення. Таємниця нарадчої кімнати.

Модуль 2. Перегляд судових рішень в адміністративних справах. Виконання судових рішень. Інші провадження.

Тема 9. Апеляційне провадження

Апеляційна скарга. Суд апеляційної інстанції. Право на апеляційне оскарження. Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду. Строк на апеляційне оскарження. Форма та зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги.

Відкриття апеляційного провадження. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Відмова у відкритті апеляційного провадження. Надсилання копій апеляційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання апеляційної скарги чи відмова від неї. Відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження.

Апеляційний розгляд. Підготовка справи до апеляційного розгляду Призначення справи до розгляду в суді апеляційної інстанції. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Строк розгляду апеляційної скарги. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами. Порядок розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції. Наслідки неявки в судові засідання учасників справи. Відмова позивача від позову; примирення сторін під час апеляційного провадження. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Зміст постанови суду апеляційної інстанції. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи. Повернення адміністративної справи.

Тема 10. Касаційне провадження

Касаційна скарга. Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок подання касаційної скарги.

Відкриття касаційного провадження. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Відмова у відкритті касаційного провадження. Надіслання копій касаційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання касаційної скарги чи відмова від неї. Відзив на касаційну скаргу. Закриття касаційного провадження.

Касаційний розгляд. Підготовка справи до касаційного розгляду. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Строк розгляду касаційної скарги. Попередній розгляд справи. Касаційний розгляд справи у судовому засіданні. Касаційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами.

Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Відмова позивача від позову; примирення сторін під час касаційного провадження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.

Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень – без змін. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення. Підстави для скасування судового рішення суду апеляційної інстанції повністю або частково та залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині. Підстави для скасування судових рішень з направленням справи для продовження розгляду або на новий розгляд. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині. Судові рішення суду касаційної інстанції та порядок їх прийняття. Зміст постанови суду касаційної інстанції. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи. Окрема ухвала суду касаційної інстанції. Набрання судовими рішеннями суду касаційної інстанції законної сили.

Тема 11. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами

Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Тема 12. Виконання судових рішень в адміністративних справах. Відновлення втраченого судового провадження

Обов'язковість судових рішень. Судові рішення, які виконуються негайно. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню. Зупинення виконання судового рішення. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання. Примирення сторін у процесі виконання. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення. Заміна сторони виконавчого провадження. Поворот виконання

судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах. Визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду.

Відновлення втраченого судового провадження. Порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі. Особи, які мають право звертатися до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження. Підсудність заяви про відновлення втраченого судового провадження. Форма та зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Наслідки недодержання вимог до змісту та форми заяви про відновлення втраченого судового провадження, залишення заяви без розгляду чи відмова у відкритті провадження за заявою. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження. Ухвала суду за наслідками розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження. Звільнення заявника від судових витрат.

Тема 13. Провадження у справах про адміністративні правопорушення

Структура проваджень в справах про адміністративні правопорушення. Відкриття справи про адміністративне правопорушення. Підстави відкриття справи про адміністративне правопорушення.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення. Місце і строки розгляду. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення. Протокол про адміністративне правопорушення.

Винесення постанови в справі про адміністративні правопорушення. Види постанов. Форма і зміст постанови, її структура. Порядок оголошення постанови та вручення її копії учасникам провадження та заінтересованим особам.

Строки і порядок оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення. Зупинення виконання постанови. Розгляд апеляційної скарги і прийняття рішення.

Виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення. Особи, уповноважені здійснювати виконання постанови про адміністративне правопорушення. Порядок виконання постанови про накладення стягнення у вигляді: попередження, штрафу, про оплатне вилучення предмета, конфіскацію предмета і грошей, про позбавлення спеціального права, про застосування громадських та виправних робіт, про застосування адміністративного арешту, про відшкодування майнової шкоди.

Заходи забезпечення проваджень в справах про адміністративні правопорушення: поняття та види. Адміністративне затримання. Особистий огляд і огляд речей. Вилучення речей та документів. Тимчасове вилучення посвідчення водія. Тимчасове вилучення транспортних засобів. Відсторонення осіб від керування транспортними засобами, суднами та огляд осіб на стан сп'яніння. Доставлення правопорушника. Оскарження заходів забезпечення проваджень в справах про адміністративні правопорушення.

Тема 14. Неюрисдикційні провадження

Поняття адміністративного неюрисдикційного провадження. Види адміністративних неюрисдикційних проваджень та процедур, їх структура. Поняття, класифікація суб'єктів адміністративного неюрисдикційного провадження. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність суб'єктів адміністративних неюрисдикційних проваджень.

Поняття та основні положення нормотворчого провадження. Процедура розгляду звернень громадян: поняття та види звернень громадян. Правова основа та процесуальний порядок розгляду звернень громадян. Процедурні питання доступу до публічної інформації. Особливості та поняття, основні положення реєстраційно-дозвільних процедур. Поняття та основні положення контрольно-наглядового провадження.

Поняття та основні положення атестаційного провадження.

Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 02.08.2022).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та протоколи до неї. *Офіційний вісник України* 1998. № 13 (16.04.1998). *Офіційний вісник України*. 2006. № 32 (23.08.2006). Ст. 2371.
3. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Офіційний вісник України*. 2005. № 32. Ст. 1918.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.
5. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552.
6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року. *Офіційний вісник України*. 2011. № 59. Ст. 2347.
7. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. *Голос України*. 2016. № 122–123.
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. *Голос України*. 2006. 05.04.2006. № 62.
9. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 5 червня 2012 року № 4901-VI. *Голос України*. 2012. № 117.
10. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 квітня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
11. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
12. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 188.
13. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 21.
14. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.
15. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
16. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29 грудня 2017 року № 455/2017. *Офіційний вісник України*. 2018. № 5. Ст. 207.
17. Про міжнародні договори: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV. *Голос України*. 2004. № 142.

18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
19. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20–21. Ст. 190.
20. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року № 2625-14. *Офіційний вісник України*. 2001. № 32. Ст. 1449.
21. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII. *Голос України*. 2016. № 122–123.
22. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III. *Офіційний вісник України*. 2001. № 17. Ст. 728.
23. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 23. Ст. 161.
24. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 року № 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 14, Ст. 87.
25. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 25. Ст. 28.
26. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня липня 2001 року. *Офіційний вісник України*. 2001. № 26. Ст. 1151.
27. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року. *Офіційний вісник України*. 2011. № 27. Ст. 1123.
28. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII. *Голос України*. 2016. № 132–133.

Основні рекомендовані джерела інформації:

29. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галунька, В. Фелика. Вид. 5-те. Одеса. Видавництво «Юридика», 2025. 700 с.
30. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України: теорія, практика: підручник. Київ: ВД «Дакор», 2024. 1256 с.
31. Галунько В.В., Фелик В.І. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні у 2-х томах : навчальний посібник. Київ: В-во «Юридика», 2024. 432 с.
32. Дмитрук І. М. Адміністративний процес: навчальний посібник. Олді+, 2021. 164 с.
33. Шаповал Р. В. Адміністративне судочинство. Курс лекцій. Видавництво «Юридика». 2025. 582 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

34. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. Оцінювання. І. М. Балакарева, та ін. / за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2019. С. 134–188.
35. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навчальний посібник / за заг. ред. Н. Ю. Задираки, Є. С. Герасименка. Київ: ВД Дакор, 2019. 224 с.

36. Адміністративний процес в Україні: колективна монографія / Галуцько В., Діхтієвський П., Стеценко С. та ін. Олді+, 2021. 846 с.
37. Бандурка О. М. Адміністративний процес України: монографія / ХНУВС, Харків: Майдан, 2019. – 422 с.
38. Бурбика М. М., Колеснікова М. В., Солонар А. В. Адміністративний процес України (у схемах): навчальний посібник / Сумський держ. ун-т. Суми, 2019. 108 с.
39. Волкова Ю. Легеза Ю. Касаційне провадження в адміністративному процесі: сутність, зміст, особливості: навчально-практичний посібник. Київ: Дакор, 2022. 376 с.
40. Галуцько В. В., Правоторова О. М. Адміністративний процес в Україні: монографія. Олді+, 2021. 846 с.
41. Гапонов А. В. Адміністративно-правові засади організації та функціонування судів у контексті реформування системи правосуддя: монографія. Київ: Алерта, 2022. 358 с.
42. Голобородько Д. В. Адміністративний процес (збірник презентаційних слайдів) : Навчальний наочний посібник / Дніпроп. держ. ун-т внутр. Справ/ Дніпро, 2019. 314 с.
43. Джафарова М. В. Загальна характеристика заходів процесуального примусу, які застосовуються в адміністративному судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 143–147.
44. Джафарова М. В. Принципи адміністративного процесуального права у новітніх умовах сьогодення: науково-правовий аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. Юридичні науки. 2019. Вип. 1. С. 54–57.
45. Джафарова М. В. Сучасний погляд на предмет адміністративного процесуального права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 90–94.
46. Дроботов І. С. Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві: питання теорії та практики: монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
47. Діденко Є. В. Реалізація права на справедливий суд при розгляді справ про адміністративні правопорушення: монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». 256 с.
48. Желтобрюх І. Л. Адміністративно-процесуальний статус сторін в адміністративному судочинстві: монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». 2020. 404 с.
49. Зразки процесуальних документів в адміністративному та господарському судочинстві: заяви, скарги, клопотання. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 382 с.
50. Капинос О.В. Теоретико-правові засади функціонування адміністративного судочинства в Україні: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 22 с.
51. Ковалів М. В., Єсімов С. С. Правова природа суду першої інстанції, що здійснює правосуддя в адміністративному судочинстві. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2020. №27. С. 155-160. URL <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/issue/view/11>.

52. Ковбасюк В. Характеристика об'єкта правовідносин у сфері адміністративного судочинства. URL: <http://pgpjourn.kiev.ua/archive/2018/3/17.pdf>.
53. Коломоець Т., Лютиков П. Оціночні поняття адміністративного судочинства України: наукові підходи до їх тлумачення у правовій доктрині. *Право України*. 2018. № 2. С. 54–70.
54. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 528 с.
55. Колпаков В. К., Гордєєв В. В. Адміністративно-деліктний процес: навчальний посібник. Харків: Харків юридичний, 2012. 228 с.
56. Котович І. Адміністративно-процесуальне право України як самостійна галузь права. URL: <http://jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/21.pdf>.
57. Кошкош О. О. Умови та процесуальна форма встановлення або зміни способу і порядку виконання судового рішення у адміністративному судочинстві. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25310/1/VPSP2017-3-4_83-88.pdf.
58. Кузьменко О., Чорна В. Проблеми місця та змісту адміністративного процесу в системі права. *Право України*. 2021. № 10. С. 110–120.
59. Лук'янова Г.Ю. Завдання та форми адміністративного судочинства в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 235-238.
60. Маруліна Л. О. Сутність та форми позовного провадження в адміністративному судочинстві України. *Адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право*. 2020. Вип. 4. С. 133–136. URL : www.nvp.pp.ua/vip/2020/4/25.pdf.
61. Михайліна Т. В., Жаровська І. М., Кривешко І. В. Діджиталізація адміністративного судочинства та інформаційна культура судді. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. Вип. 37. С. 343–348.
62. Михайліна Т. В., Іванченко Я. М. Проблеми правозастосовчої дискреції в адміністративному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал: електрон. наук. фах. вид.* 2023. №6. С. 34–36.
63. Палій С. А. Характеристика публічно-правових спорів, які вирішуються у спрощеному провадженні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 1. С. 84–88. URL <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/06/18.pdf>.
64. Сало П. І. Порядок розгляду судом окремих категорій адміністративних справ незначної складності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2022. Т. 9. №3 (35). С. 214-222.
65. Сало П. І. Спосіб реалізації та межі судового розсуду під час обрання спрощених форм провадження в адміністративному судочинстві. *Науковий юридичний журнал «Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса»*. 2023. № 1. Том 2. С. 100-115.
66. Савчук Р. М. Перекладач як учасник адміністративного судочинства: процесуальний статус, компетентність, неупередженість: дис. ... юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2018. 204 с.

67. Смокович М. І. Юрисдикція адміністративних судів: теорія і практика судочинства: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 288 с.
68. Чорна В. Г., Красносельська Л. С. Особливості провадження за зверненнями громадян. URL:
http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/6_2016/part_2/27.pdf.
69. Шевчук С.М. Ефективність функціонування адміністративного судочинства в Україні: сьогочасна проблематика. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 2. 2023. С. 80–84.